

DAMGALANAN MEKÂNDA YAŞAM:
BİR KENTİN 'ÖTEKİ'Sİ OLMAK

Elif GEZGİN

phoenix

İçindekiler

Önsöz	1
Bölüm I: Giriş	3
Neden Çingene / Roman Araştırmaları?	8
Nasıl Bir Yöntem?	13
Alan Araştırması ve Pierre Bourdieu	19
Alan, Sermaye ve Habitus Kavramsallaştırmaları Çerçevesinde Romanlar/Çingeneler.....	25
Bölüm II: Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve	39
İçimizdeki Toplum: Kimlik	39
<i>Sosyal Bilimlerde Kimlik Kavramının Ele Alınışı</i>	47
Ötekileştirmenin Uğrak Kavramları: Irk ve Etnisite	60
Sosyal Dışlanma	71
Yoksulluk ve Sınıf-Altı Kavramları.....	77
Azınlık Çalışmalarına Sınıf Perspektifinden Bakış: Heterojenlik Sorunsalı.....	82
İdeoloji	85
Bölüm III: Çingeneler/Romanlar	89
Çingene/Roman toplulukları: Etimolojik tartışmalar	89
Çingene/Roman topluluklarının kökeni hakkında görüşler.....	94
Etnik bir grup olarak Çingeneler/Romanlar	99

Türkiye’de Azınlık Politikaları Çerçevesinde Çingene/Roman Topluluklarının Konumu	112
Türkiye’de yaşayan Çingene/Roman toplulukları hakkında yürütülen bazı araştırmalar	122
Bölüm IV: Çanakale, Fevzipaşa Mahallesi’ne Giriş.....	135
Damgalanan Mekânda Yaşam: Habitus Üreticisi	
Bir Alan Örneği Olarak Fevzipaşa Mahallesi.....	155
<i>Sınır içinde sınır: Roman mı Çingene mi?</i>	<i>160</i>
<i>Bir ötekileştirme biçimi olarak Fevzipaşa’da yerleşim biçimi, tüketim kültürü ve dil.....</i>	<i>166</i>
<i>Egemen kimliğe adaptasyonda tüketim pratiklerinin etkisi..</i>	<i>169</i>
<i>Bir kültürel ve sembolik sermaye biçimi olarak dilin kimliğin inşasındaki önemi.....</i>	<i>173</i>
Fevzipaşalılık: Dayanışma ve mahrumiyet diyalektiğinde bir yaşam	176
Bir damga olarak Fevzipaşalılık	190
Mahalle içinde ve dışında Fevzipaşalı olmak.....	200
Değerlendirme:	204
Bölüm V: Mahalle Ekseninde Kimlikler Arası Mesafe	
Tartışmaları: Medya, Temsil ve Görünürlük.....	207
Medya	207
Fevzipaşa Mahallesi halkının ‘Roman Mahallesi’ temalı diziler hakkındaki görüşleri	213
Mekân perspektifinden kimlikler arası mesafeler.....	222
Bakışlar ve görünürlük	225
Zevk ve beğerinler üzerindeki habitus etkisi	235
Değerlendirme	243

Bölüm VI: Fevzipaşa Mahallesi'nde İdeoloji	249
Giriş	249
Fevzipaşa Mahallesi'nde din ve milliyetçilik.....	256
<i>Fevzipaşa Mahallesi'nde milliyetçilik ve Türklük vurgusu.....</i>	<i>256</i>
<i>Goray olmayan 'öteki'ler üzerine: Fevzipaşa'da</i>	
<i>gözlemlenen ötekileştirme şemaları</i>	<i>263</i>
<i>Fevzipaşa Mahallesi'nde kültürler arası sınır</i>	
<i>tezahürlerinde en yakın 'öteki': 'Goraylar'</i>	<i>267</i>
<i>'Öteki' ile evlilikte Goray'a tanınan ayrıcalık</i>	<i>273</i>
<i>Milliyet ve din kavramlarının kesişimi üzerine</i>	<i>281</i>
<i>Fevzipaşa Mahallesi'nde din</i>	<i>283</i>
Fevzipaşa Mahallesi halkı: Mutlu ve duygusal insanlar (mı?) ...	288
Değerlendirme	296

Bölüm VII: Dar Alanda Kısa Paslaşmalar: Fevzipaşa

Mahallesi'nde Eğitim ve Meslek Hayatı.....	299
Giriş	299
Fevzipaşa Mahallesi'ndeki mekânsal ayrışmanın	
kültürel ve sosyo ekonomik tezahürleri	305
Fevzipaşa Mahallesi'nde eğitim koşulları	311
<i>Eğitimden kopuşun arka planı</i>	<i>314</i>
<i>Eğitim alanından dışlanma</i>	<i>321</i>
<i>Gündelik yaşam alışkanlıkları ve erken evliliğin etkisi</i>	<i>327</i>
<i>Yoksulluk</i>	<i>332</i>
Eğitimden istihdama geçiş: Fevzipaşa'da meslek yığılmaları	341
İşsizlik ve enformal sektör girdabında marjinalleşme ve	
istihdamdan dışlanma	347
Sıradışı bir örnek: Türkiye'nin ilk Roman milletvekili	
Özcan Purçu	355
Değerlendirme	359

Bölüm VIII: Küresel'den Fevzipaşa'ya Uzanan El: Etnisite ve Sermaye İlişkisi Perspektifinde 'Mahalle'	363
Bölüm IX: Sonuç ve Öneriler	377
Öneriler	393
Kaynakça.....	403

Önsöz

‘Öteki’ ile temasın kaçınılmaz hale geldiği ve ulusal sınırların zorlanmaya başladığı günümüz toplumlarında, kimlik oluşumunun kurgusal arka planının gözler önüne serilme sürecinin hız kazandığı görülmektedir. Kimlik tartışmalarının kendisine bu denli yoğun yer edinebildiği bir süreçte, Çingene/Roman topluluklarının yaşam koşullarının gündeme gelmesi kaçınılmazdır. Çingene/Roman topluluklarının kendilerini hala çeşitli hak talepleri ile ortaya koymaktan büyük oranda geride duruyor olmasıysa, onların içinden geldiği tarihsel süreci ve bağlamsal yaşam koşullarını dikkate almanın önem ve gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu minvalde, bu kitabın, mevcut soru işaretlerine kimlik oluşumu bağlamında bazı yanıtlar sunabilmesi umulmaktadır.

Genel olarak Çingene/Roman topluluklarının kimlik oluşumunu konu edinen bu çalışmanın mekânsal çerçevesini Çanakkale’de Roman Mahallesi olarak tanınmakta olan Fevzipaşa Mahallesi oluşturmaktadır. Katılımlı gözlem yönteminin eşlik ettiği alan araştırması neticesinde, mahalle sakinleri içerisinden, amaçlı örneklem yoluyla seçilmiş 54 katılımcıyla görüşülmüş ve grubun kimlik oluşumunu anlamaya dönük birinci elden nitel veriler elde edilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, mahalle halkının gerek sosyal gerekse ekonomik anlamda dışlanma deneyimleriyle mücadele etmeye devam ettiğini ortaya koymaktadır. Kendisine yöneltilen damga biçimlerini kendi bağlamsal yaşam koşullarının gerektirdiği stratejileri benimseyerek aşma gayretindeki mahallelinin, bir nevi 'mikro kimlik' örneği olarak, 'Fevzipaşalılık' vurgusunu kimlik oluşumunun merkezi bir noktasında konumlandığı ve kendisini diğer Çingene/Roman gruplarından bu mekânsal kimlik hattı üzerinden ayırma eğiliminde olduğu görülmüştür. Bu araştırma, söz konusu sınırların onları diğerlerinden ne oranda ayırdığı ve hangi konularda kader ortaklığına mahkûm ettiğini anlama amacıyla; özelde mahalle içi dinamikler, mekâna kazandırılan anlam, öteki ile ilişki, genelde ise medya, eğitim ve istihdam olanakları gibi noktalara odaklanmaktadır. Tüm bu ilişkiler; birey, yapı ve alan arasında süregelen dinamik ve diyalektik ilişkiyi gözden kaçırmamanın en uygun yollarından biri olarak görülen Bourdieu sosyolojisi perspektifinden ve özellikle habitus kavramı çerçevesinde ele alınmaya çalışılmıştır.

Çanakkale Fevzipaşa Mahallesi'nde Roman Kimliğinin Oluşumu Üzerine Bir Saha Çalışması adlı doktora tezimin gözden geçirilerek yazılmış şekli olan bu kitabın hazırlanma sürecinde desteğini benden esirgemeyen, başta danışman hocam Prof. Dr. Serap Suğur olmak üzere tüm dost ve yakınlarıma teşekkürü borç bilirim.

Bölüm I

Giriş

*“Tekillik, toplumsal kimliklerin düzenini kesintiye uğratar”
(Bernasconi, 2011: 143).*

21. yüzyıl, evrensel iletişim yollarının ‘öteki’ ile teması neredeyse kaçınılmaz hale getirdiği ve böylece ulusal sınırların zorlanmaya başlayarak kurgusal arka planlarının gözler önüne serildiği bir buhran dönemine tanık olmaktadır. Modern dünyanın kapalı yapılanmaları -belki en çok da bu olası buhranı ön görerek- tarih boyunca farklı nedenlerle sınırlarını zorlayan göç dalgalarıyla baş etmenin yollarını aramış, ulus devlet güdümünde ve mümkün olduğunca homojen topluluklar olarak hüküm sürme gayreti içerisinde olmuştur. Hiç bir uygarlığın önünü kesmeyi başaramadığı göç dalgalarının mevcut aidiyet biçimlerinin meşruiyetini sarsmayı sürdürdüğü günümüzde ise; güncel gelişmeler ulus devletten, ırk mitine, etnik köken inşasından, oryantalizme kadar hayali cemaat türlerine destek veren fikri zeminin neredeyse tamamını sistemin ayaklarının altından çekip almıştır. Bugüne dek bireyi, kendisine sunulan / dayatılan belirli bir grup aidiyetinde, içine

hapsedildiği kimlik sınırları içerisinde ele alabilmiş olmanın, sistemin işleyişi için son derece elverişli bir yol olduğu iddia edilebilir. Bugün ise, onu kendi tekil ve bağımsız konumlanışı içerisinde ve verili kimlik tanımlamalarından bağımsız şekilde değerlendirmek zorunda kalmanın, mevcut sistem unsurları açısından işleri epey karmaşıktırdığı görülmektedir.

Adorno, “yanlış hayat doğru yaşanmaz” derken, aynı zamanda eşitsizliğe dayalı bir sistem içerisinde eşitlikten söz edebilmenin de mümkün görünmediğini hatırlatır. Bu nedenlerle, tahakküme dayalı eşitsiz bir sistem içerisinde duyulmaya başlayan ‘çatlak’ sesler, ‘farklı’ renkler ve eşitlik talebindeki diğer tüm girişimler, sistemi derinden sarsan bunalım dönemleriyle kendini gösterir. Bunu bir anlamda, umut vaat edici hareketler olarak ele almak mümkündür, zira ancak bireylerin “tekil düşünsel/bedensel ifade araçları olarak ve her biri kendi farklılığını koruyarak, sınırsızca ve karşılıklı, evrensel ve eksiksiz bir iletişime” geçebilmesiyle, gerçek anlamda demokrasi den söz etmek mümkün olabilecektir (Ergün, Akal, 2011: 3). Bu ise, mevcut sistemin işleyişini kolaylaştıran maskeleyici unsurların deşifre edilmesinden önce ulaşabilmenin mümkün görünmediği bir hedeftir. Şüphesiz ki bu maskeleyici unsurların en önemlilerinden biri; bireylere doğuştan gerçeklikler olarak kabul ettirilen ve böylece pek çok eşitsizliğe yönelik rızanın zahmetsizce sağlanabildiği içselleştirilmiş kimlik kalıplarıdır.

Tözsel, kendi içinde homojen üyelerden oluşan bir kimlikten söz edebilmeyi zorlaştıran günümüz toplumsal dönüşümlerinin; mevcut tahakküm biçimleri açısından son derece sorunlu, yüzyıllardır ezilen ve sesini duyurmakta zorlanan halklar açısından ise umut vaat edici gelişmelere gebe olabileceği tahmin edilebilir. Söz konusu dönüşüme 2016 yılında, varlığına neredeyse eşzamanlı bir biçimde şahit olunan buna-

lım ve ayaklanma hareketlerinin eşlik etmesi, bu anlamda şaşırtıcı görünmemektedir. Günümüz toplumları; eşcinsel haklarından, etnik farklılıklara, ulusal sınırlardan, temel insan hak ve özgürlüklerine kadar pek çok tartışma konusunun masaya yatırıldığı son derece kritik bir dönüşüm sürecinin içerisinde görünmektedir. Mevcut tahakküm biçimlerinin varlığını korumak adına muhafazakar ideolojiler yoluyla müdahalelerde bulunma çabasının ise söz konusu sürece faşizmin, radikal dini eğilimlerin ve benzeri ideolojilerin eskisinden daha şiddetli bir biçimde dâhil olmasına neden olduğu görülmektedir. Brecht “toplum, çatışan sınıflara bölündüğü sürece ortak bir iletişim sistemini paylaşamaz” derken, muhtemelen bu son derece parçalı ve çatışmalı yapılanmanın toplumlar için arz ettiği tehlikeye işaret etmektedir. Sistemin, dini ya da etnik radikalizm gibi, gruplar arası çatışmaları körükleyici unsurlar yolu ile evrensel bir iletişim ve ortak mücadele alanları yaratma umuduna engel olma çabalarının sonuç veremeyeceğinin cevabını verebilmek ise henüz mümkün görünmemektedir. Söz konusu gelişmelerin mevcut tahakküm biçimlerinin başarısı ve dolayısıyla yeni baskılama süreçleri ile mi, yoksa halkların kendilerine dayatılan aidiyet biçimlerini sorgulayarak, mevcut çoğullukların kabul görebileceği yeni bir dönemi başlatma iradesi ile mi sonuçlanacağı sorusu, günümüzde toplumun her kesiminde –en az sosyal bilimler alanında olduğu kadar- önemli bir merak konusu halini almıştır. Neticede umut edilen; son derece kaotik görünümlü bu sürecin, bugüne dek ironik bir biçimde evrensel olduğu iddia edilegelen temel insan haklarına; görünmeyen, ötekileştirilen, kimliksiz bırakılan diğer tüm sessiz azınlıkların da eşit derecede ulaşabilmesini mümkün kılacak yeni bir zemin ile sonuçlanabilmesidir.

Kaynakça

- AAB [Amerikan Antropoloji Birliği]. (1998). Statement on 'race' <http://www.aaanet.org/stmts/racepp.htm> (Erişim Tarihi: 01.05.2014).
- Akçam, T. (1997). Hızla Türkleşiyoruz. Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik. (Der. Nuri Bilgin). Ankara: Bağlam.
- Akgül, B. (2010). Türkiye Çingenerinin politikleşmesi ve örgütlenme deneyimleri. Öneri Dergisi. 9 (34). İstanbul: Marmara Üniversitesi. 213-222.
- Akkan, B. E., Deniz, M.B. ve Ertan, M. (2011). Sosyal dışlanmanın Roman halleri. İstanbul : Edirne Roman Derneği, Sosyal Politika Forumu, Anadolu Kültür.
- Aksoy, A. (2001). Gecekonudan Varoşa Dönüşüm. Dışarıda Kalanlar / Bırakılanlar. (Der. Avcı, N. v.d.). İstanbul: Bağlam.
- Aksu, M. (2006). Türkiye'de Çingene olmak. İstanbul: Kesit Yayıncılık.
- Alpman, N. (1997). Çingener: Başka dünyanın insanları. İstanbul: Ozan Yayıncılık.
- Altunoğlu, M. (2008). Kimlik'in Modern İnşai, Kimlik Politikaları ve Türkiye'de Kimlik Tartışmaları. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Anderson, B. (2011). Hayali cemaatler. (Çev. İ. Savaşır). İstanbul: Metis.
- Ank, M. (2012). Kimlik ve çokkültürcülük sosyolojisi. İstanbul: Açılım.

- Arayıcı, A. (2008). Avrupa'nın vatansızları: Çingenerler. İstanbul: Kalkedon.
- Arkonaç, S. (1997). Kimlik Araştırmalarında Teorik ve Yöntemsel Arayışlar ve Türkiye. Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik. (Der. Nuri Bilgin). İstanbul: Bağlam. 391-399.
- Asseo, H. (2007). Çingenerler: Bir Avrupa yazgısı. (Çev. O. Türkay). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Aşkın, M. (2007). Kimlik ve giydirilmiş kimlikler. 10 (2). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 213- 220. <http://edergi.atauni.edu.tr/ataunisosbil/article/view/1020000431> (Erişim Tarihi: 10.07.2015).
- Ataman H. (2010). Avrupa sosyal şartı ve uygulaması. İnsan Hakları Gündemi Derneği, Ankara: Girişim.
- Atzmon, G. (2013). Göçebe kimlik: Yahudi kimlik siyaseti üzerine bir inceleme. (Çev D. Temel ve F. Peyma). İstanbul: İlimyurdu.
- Aydın, S. (2009). Türk kimliğinin yaratılması ve ulusal kimlik sorunu üzerine. İstanbul: Maki.
- Balibar, E. (2000) Bir "yeni ırkçılık" var mı?. Irk, Ulus, Sınıf. (Çev. N. Ökten). İstanbul: Metis.
- Balibar, E. ve Wallerstein, I.(2000). Irk, ulus, sınıf. (Çev. N. Ökten). İstanbul: Metis.
- Barcroft, A. (2005). Roma and Gypsy Travellers in Europe. England: Ashgate Publishing Limited.
- Barth, F. (2001). Etnik Gruplar ve Sınırları. (Çev. A. Kaya, S. Gürkan). İstanbul: Bağlam.
- Baudrillard, J. (2012). Tüketim toplumu. (Çev. H. Deliceçaylı, F. Keskin). İstanbul: Ayrıntı.
- Bauman, Z. (2011). Yaşam sanatı. (Çev. A. Sarı). İstanbul: Versus.
- Barnett, R. (2013). Jews & Gypsies: myths & reality. London: CreateSpace Independent Publishing Platform.

- Barth, F. (2001). Etnik gruplar ve sınırları. Kültürel farklılığın toplumsal organizasyonu. (Ed: F. Barth). (Çev. A. Kaya ve S. Gürkan). İstanbul: Bağlam.
- Bayraktar, Ö. (2011).Çingeneler: Başka bir dünyanın insanları. Global Media Journal Turkish Edition 1(2). 118-132.
- Bayrı, H. (2008). Türkiye’de kimlik siyaseti sorunu ve ulusal kimlik. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beaglehole, E. v.d. (1950) Statement by experts on race problems. Paris: Unesco. <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001269/126969eb.pdf> (Erişim Tarihi: 19.07.2015).
- Belton, B.A. (2005). Questioning Gypsy identity: ethnic narratives in Britain and America. Oxford: AltaMira Press.
- Berg, L. B. (2000). Qualitative research methods for social sciences. USA: Allyn and Bacon.
- Berger, S. Lorenz, C. (2008). The contested nation: ethnicity, class, religion and gender in national histories. Britain: European Science Foundation.
- Bernasconi, R. (2011). Irk kavramını kim icat etti: Felsefi düşüncede ırk ve ırkçılık. (Çev. Z. Direk. v.d.). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Bianet (2015). Büyük tepki çeken roman havası dizisi kaldırıldı. İstanbul: BİA Haber Merkezi <http://bianet.org/bianet/toplum/161340-buyuk-tepki-ceken-roman-havasi-dizisi-kaldirildi> (Erişim tarihi: 07.01.2015)
- Bilgin, N. (1994). Sosyal bilimlerin kavşağında kimlik sorunu. İzmir: Ege Yayıncılık.
- Bilgin, N. (1996). İnsan ilişkileri ve kimlik. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bilgin, N. (1997). Cumhuriyet, demokrasi, kimlik. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Bilgin, N. (1999). Kollektif kimlik. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bilgin, N. (2007). Kimlik inşası. İzmir: Aşına Yayıncılık.

- Bigo, D., Carrera, S. ve Guild, E. (Eds). (2013). Refugees or minorities? England: Ashgate Publishing.
- Bora, T. ve Canefe, N. (2002). Türkiye’de Popülist Milliyetçilik. Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce: Milliyetçilik. İstanbul: İletişim. 635-663.
- Bottomore, T. Ve Nisbet R. (2006). Sosyolojik çözümlemenin tarihi. İstanbul: Kırmızı.
- Bourdieu, P. (1999) Toplumsal uzam ve sembolik iktidar. (Çev. I. Ergüden). Cogito: 18.
- Bourdieu, P. (2001). Sosyoloji Bir dövüş sporudur. [La Sociologie est un sport de combat] Belgesel. Yönetmen Pierre Carles (Erişim Tarihi: 19.10.2015).
- Bourdieu, P. (2006). Pratik Nedenler: Eylem Kuramı Üzerine. (Çev. H. U. Tanrıöver). İstanbul:Hil.
- Bourdieu, P. (2010) Sosyal sınıfı sınıf yapan nedir? (Çev. E. Göker) <https://istifhane.files.wordpress.com/2010/04/sinifyapannedir.pdf> (Erişim tarihi: 04.04.2015).
- Bourdieu, P. (2013). Bilimin toplumsal kullanımları: Bilimsel alanın klinik bir sosyolojisi için. (Çev. L. Ünsaldı). Ankara: Heretik.
- Bourdieu, P. ve Wacquant, L. (2007). Düşünümsel bir antropoloji için cevaplar (Çev. N. Ökten) İstanbul: İletişim.
- Bourdieu, P. ve Wacquant, L. (2011). Düşünümsel bir antropoloji için cevaplar (Çev. N. Ökten). İstanbul: İletişim.
- Bourdieu, P. ve Wacquant, L. (2014). Düşünümsel bir antropoloji için cevaplar (Çev. N. Ökten). İstanbul: İletişim.
- Bourdieu, P. v.d. (2015). Dünyanın Sefaleti. (Çev. L. Ünsaldı, A. Sümer, H. E. Mescioğlu, Ö. İlyas, L. Tutarlar, B. Öztürk, Z. Baykal, Ö. Akkaya). Ankara: Heretik.
- Bourdieu, P. ve Passeron J. (2015) Yeniden üretim: eğitim sistemine ilişkin bir teorinin ilkeleri. (Çev. A.Sümer, L. Ünsaldı, Ö. Akkaya) Ankara: Heretik.

- Brinkmann, S. (2013). *Qualitative interviewing: understanding qualitative research*. USA: Oxford University Press.
- Brown, P. (2013). *Who are the Roma people? New Internationalist: People, ideas and action for global justice*. Oxford. <http://newint.org/blog/2013/10/28/roma-minority-prejudice/> (Erişim Tarihi: 10.08.2015)
- Bryman, A. ve Burgess, R. G. (Eds.). (1999). *Qualitative research, Volume I*. London: Sage Publications.
- Bryne, D. (2002). *Social exclusion*. Buckingham: Open University Press.
- Brinkmann, S. (2013). *Qualitative interviewing: Understanding qualitative research*. USA: Oxford University Press.
- Buchanan, S. E. (2007). *The construction of cultural identity*. USA: Transaction Publishers.
- Calhoun, C. (2014). *Kimlik ve Tanınma Politikası. Kimlik Politikaları: Tanınma, Özdeşlik, Farklılık*. (Der. Fırat Mollaer). (Çev. F. B. Helvacıoğlu, Ö. İlyas). Ankara: Doğu Batı.
- Canetti, E. (2012) *Kitle ve iktidar*. (Çev. G. Aygen). İstanbul: Ayrıntı.
- Castells, M. (2005). *Enformasyon çağı: ekonomi, toplum ve kültür. Ağ toplumunun yükselişi. Cilt 1*. İstanbul: Bilgi.
- Castells, M. (2008) *Kimliğin Gücü*. (Çev. E. Kılıç). İstanbul: Bilgi.
- Ceyhan, S. (2003). *A case study of Gypsy/Roma identity construction in Edirne*. Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Cleemput P.V. (2007). *Gypsies and Travellers accessing primary health care: interactions with health staff and requirements for 'culturally safe' services*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Yorkshire: University of Sheffield.
- Cohn, W. (1973). *The Gypsies*. U.S.: Addison-Wesley Publishing Company.

- Connolly, W. E. (1995). Kimlik ve farklılık. Siyasetin açmazlarına dair demokratik çözüm önerileri. (Çev. F. Leakesızalın). İstanbul: Ayrintı Yayınları.
- Cuff, E.C., Sharrock W. ve Francis, D.W. (2013). Sosyolojide perspektifler. (Çev. Ü.Tatlıcan). İstanbul: Say.
- Çelenk, S. (2010) Ayrımcılık ve medya. Televizyon haberciliğinde etik. (Ed: B. Çaplı ve H. Tuncel) Ankara: Fersa. 211-228.
- Çeğin, G. ve Arlı, A. (2004). İdeoloji kavramının aşınması ve Pierre Bourdieu'nun kuramsal seçenekleri. Doğu Batı Düşünce Dergisi. 7 (28) . Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Çeğin, G. (2007). Muhafif bir entelektüelin büyü bozumu: Bourdieu ve entelektüel sorunsallaştırmak. Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi. (Ed: G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı, Ü. Tatlıcan). İstanbul: İletişim.
- Çeğin G. ve Ünsaldı L. (2014). Bourdieu'nun şerhleri üzerinden "temsiliyet simyası" Pierre Bourdieu . Cogito. Sayı: 76. İstanbul: YKY.
- Çelik, A. ve Şahin E. (2012). Ötekilerin hiyerarşisinde kültürel ve sınıfsal karşılaşmalar: Kürt toplumunda çingene algısı ve sosyal dışlanma pratikleri. İçinde: Türkiye'de Ulus Devlet ve Etnik-Ulusal Tahakküm. Toplum ve Kuram Dergisi. (6-7 / Bahar). 307-325.
- Danka, A. (2008). Türkiye'de Roman Hakları ve Hukuki Çerçeve. Biz buradayız: Türkiye'de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi. (Ed: E. Uzpeder, S. Danova/Roussinova, S. Özçelik ve S. Gökçen). İstanbul: Mart Matbaacılık. 29-51.
- Davis, J. E. (1999). Identity and Social Change: A Short Review. The Hedgehog Review. 1(1). 95-102.
- De Soto, H., Beddies S., Gedeshi, I. (2005). Roma and Egyptians in Albania: From social exclusion to social inclusion. U.S.A.: The World Bank Press.

- Demez, G. (2009). Sınıfsal ve bireysel kimlik oluşumunda beden sorunu: *Habitus. Toplumbilim Beden Sosyolojisi Özel Sayısı* (24). 17-27.
- Diamond, J. (2013). *Tüfek, mikrop ve çelik: insan topluluklarının yazgıları.* (Çev. Ü. İnce). Ankara: Tübitak Kitaplar Müdürlüğü.
- Diler, M. (2008). *The Survivors: Roma university students in Turkey.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğruel, Fulya (2009). *İnsanîyetleri benzer: Hatay'da çok-etnili yaşam kültürü.* İstanbul: İletişim.
- Duygulu, M. (2006) *Türkiye'de Çingene müziği: Batı grubu Romanlarında müzik kültürü.* İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Eagleton, T. (1996) *İdeoloji.* (Çev. M. Özcan). İstanbul: Ayrıntı.
- Eagleton, T. (2000). *Kültür yorumları.* (Çev. Ö. Çelik). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- ECRI [European Commission against Racism and Intolerance]. (2011). *Türkiye Raporu.* Council of Europe. <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/country-by-country/turkey/TUR-CBC-IV-2011-005-TUR.pdf> (Erişim Tarihi: 26. 01. 2014).
- Eidheim, H. (2001). *Toplumsal bir damga olarak etnik kimlik. etnik gruplar ve sınırları: Kültürel Farklılığın Toplumsal Organizasyonu İçinde.* s. 41-63. (Çev. A. Kaya, S. Gürkan). İstanbul: Bağlam.
- Elkind D. (2009) *Erik Erikson: İnsanda sekiz gelişim evresi.* (Çev:Ali Dönmez) <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/502/6011.pdf> (Erişim Tarihi: 21. 12. 2014).
- Engebrihtsen, A.I. (2007). *Exploring Gypsiness: Power, exchange and interdependence.* U.S. : Berghahn Books.
- Erden, O. Ö.,(2008). *Akıl/Beden dikotomisinden modern eril politik uğrağa: Beden'in inşasından cinsiyetçi politika üzerine bir not.* *Toplum ve Demokrasi*, 2 (4). 129-138.

- Eren, Z.C. (2008). Imagining and positioning gypsiness a case study of Gypsy/Roman İzmir, Tepecik. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ergün R., Akal C. (2011) Kimlik bedeninin hapishanesidir: Spinoza üzerine yazılar ve söyleşiler. İstanbul: Bilgi.
- Erkilet, A. (2011). "Sınıf-Altı: Kuramsal Tartışmalar ve İstanbul Tarihi Yarımada'ya Uygulanma İmkânları. Öneri Dergisi. 9(36). İstanbul: Marmara Üniversitesi. 137-146.
- ERTF [European Roma And Travellers Forum]. (2015). Factsheet on the Situation of Roma in Turkey. Strasbourg.
- Esslin, M. (1991). TV: Beyaz camın arkası. (Çev. M. Çiftkaya). İstanbul: Pınar.
- Fonseca, I. (2002). Beni Ayakta Gömün. (Çev. Ö. Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı.
- Foucault, M. (1980). Power / Knowledge: Selected interviews and other writings 1972–1977. London: Harvester Press.
- Foucault, M. (1992). Hapishanenin doğuşu. (Çev. M. A. Kılıçbay) İstanbul: İmge.
- Foucault, M. (2005). Entelektüelin siyasi işlevi: Seçme yazılar 1. (Çev. I. Ergüden, O. Akınhay, F. Keskin). İstanbul: Ayrıntı.
- Franceschelli, M. (2013). South Asian young British Muslims: Identity, habitus and the family field. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Centre for Research on the Child and Family. University of East Anglia.
- Fraser, A. (2005). Avrupa halkları: Çingeneler. (Çev. İ. İnanç). İstanbul: Homer.
- Gleason, P. (2014). Kimliği tanımlamak: Semantik bir tarih. Kimlik politikaları: Tanınma, özdeşlik, farklılık. (Çev. F. Mollaer). Ankara: Doğu Batı.
- Goffman, E. (2014) Damga: Örselenmiş kimliğin idare edilişi üzerine notlar. (Çev. Ş. Geniş, L. Ünsaldı, S.N. Ağırnaslı). Ankara: Heretik.

- Gorman, A. R. (1975). Alfred Schutz: An Exposition and Critique. *The British Journal of Sociology*. Volume: 26. 1-19.
- Gökalp, E. (2004) Kimlik, Farklılık ve Kimlik Siyaseti. *A.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 1(2). 59-78.
- Gökalp, E., Ergül, H., Cangöz, İ. (2010). Türkiye’de Yoksulluğun ve Yoksulların Ana Akım Basında Temsili. *Türkiye Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*. 13 (1). 145-182.
- Gökçen, S. ve Öney S. (2008). Türkiye’de Romanlar ve Milliyetçilik. Biz buradayız: Türkiye’de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi. (Ed: E. Uzpeder, S. Danova/Roussinova, S. Özçelik ve S. Gökçen). İstanbul: Mart Matbaacılık. 129 – 137.
- Göker, E. (2007). Ekonomik indirgemeci mi dediniz?, (Ed: G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı, Ü. Tatlıcan) Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi. İstanbul: İletişim.
- Güven, Ö. (2007). Popüler kültür. Önsöz dergisi. İstanbul: Ayışığı Sanat Merkezi Kitap Dizisi. 12-15.
- Hall, S. (1990). Cultural identity and diaspora. Identity (community, culture, difference). (Ed: Jonathan Rutherford). London: Lawrence & Wishart. 222 – 237.
- Hall, S. (1997). Spectacle of the ‘other’. Representation: Cultural representations and signifying practices. (Ed. Stuart Hall) London: Sage. 223-291.
- Hall, S. (1998a). Kültürel Kimlik ve Diaspora. Kimlik: Topluluk, Kültür, Farklılık. (Çev. İ. Sağlamer). Ankara: Sarmal. 173-192.
- Hall, S. (1998b). Eski ve Yeni Kimlikler. Kültür, Küreselleşme ve Dünya Sistemi. (Der. Anthony D. King). (Çev. G. Seçkin, Ü. H. Yolsal). Ankara: Bilim ve Sanat. 63-97.
- Harker, R. 1984. On reproduction, habitus and education. *British Journal of Sociology of Education*, 5(2) 117-127.
- Harvey, D. (2001). Sınıf ilişkileri. Sosyal adalet ve farklılık politikası. *Praksis* (2), 173-203. <http://www.academia.edu/5928574>

/Sinif_Iliskileri_Sosyal_Adalet_ve_Farklilik_Politikasi_-
_David_Harvey (Erişim Tarihi: 10. 04. 2014).

- Harker, R. (1984). On reproduction, habitus and education. *British Journal of Sociology of Education*, 5(2). 117-127.
- Hattatoğlu, D. (2009). Kenardakilerle çalışmak mı?. Kuram ve yöntem kenarından (Ed. D. Hattatoğlu, G. Ertuğtul). İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Helsinki Yurttaşlar Derneği (2001). Modernleşme ve okkltrllk. İstanbul: İletifim.
- Horowitz, D. L. (1985). *Ethnic groups in conflict*. Berkeley: University of California Press.
- Işık E. (1998). *Beden ve toplum kuramı*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- İncirlioğlu, E. O. (2009). “ingeneleri araştırmak: Bilime sızan nyarğılar ve savunmacı sosyal bilim,” in *Mthodos: Kuram ve Yöntem Kenarından* (Ed: D. Hattatoğlu ve G. E. Apaydın). İstanbul: Anahtar Kitaplar. 500-526.
- Jackson, A. Y. ve Mazzei, L. A. (2012). *Thinking with theory in qualitative research*. USA: Routledge. 49-66.
- Jacques, M. ve Hall, S. (1995). *Yeni zamanlar: 1990'larda politikanın değişen çehresi*. (ev. A. Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Jensen, S. Q. (2011). Othering, identity formation and agency. *Qualitative Studies*. 2 (2).ISSN:1903-7031. <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/qual/article/view/5510/4825>
- Kalay, G. (2013). *Neoliberalizm ve kimlik siyaseti*. *Politika dergisi*. <http://www.politikadergisi.com/makale/neoliberalizm-ve-kimlik-siyaseti> (Erişim Tarihi: 18. 05. 2014).
- Kandiyoti, D. ve Saktanber, A. (2012). *Kültür fragmanları: Türkiye'de gündelik hayat*. İstanbul: Metis.
- Kapar, R. (2010). *Türkiye'de çalışan yoksullar*. Dosya. Kasım/Aralık Sayısı. Ankara: Ankara Sanayi Odası Yayın Organı.

- Karakaş, M. (2013). Türkiye'nin Kimlikler Siyaseti ve Sosyolojisi. Akademik İncelemeler Dergisi Cilt: 8 Sayı: 2.
- Karlıdağ, M. ve Marsh, A. (2008). Türkiye'deki Çingene toplumu ve Çingene kimliği üzerine bir yazın taraması. Biz buradayız: Türkiye'de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi. (Ed: E. Uzpeder, S. Danova/Roussinova, S. Özçelik ve S. Gökçen). İstanbul: Mart Matbaacılık. 137-151.
- Kaya, N. (2012) Türkiye'nin Eğitim Sisteminde Azınlıklar ve Ayrımcılık: Kavramsal Çerçeve ve Temel Sorunlar. Ayrımcılık (Der.Kenan Çayır, Müge Ayan Ceyhan) İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları. 213-231.
- Kenrick, D. (1993). Gypsies: From India to Mediterranean. Gypsy Research Center. Paris: The Interface Connection.
- King, A. D. (1998). Kültür, küreselleşme ve dünya sistemi. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Kirişçi, K. ve Winrow, G.M. (1997). Kürt sorunu: Kökenleri ve gelişimi (Çev. A. Fethi). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Kohn, H. 1944 The Idea of Nationalism: A study in its origins and background. New York: Macmillan.
- Kolukırık, S. (2009). Dünden bugüne Çingeneler: Kültür, kimlik, dil, tarih. İstanbul: Ozan.
- Kolukırık, S (2012). Türkiye'de Rom, Dom ve Lom gruplarının görünümü. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi.
- Koytak, E. (2012). Tahakküme hükmetmek: Bourdieu Sosyolojisinde toplum ve bilim ilişkisi. Sosyoloji Dergisi. 3 (25). 85-101.
- Kök. S. (2011). Kent yoksulluğu ve siyaset: Ankara örneği. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köker, L. (1996). Kimlik Krizinden Meşruluk Krizine: Kemalizm ve Sonrası. Toplum ve Bilim. Sayı 71.

- Kurban, D. (2007). A quest for equality: minorities in Turkey. U.K.: Minority Rights Group International. <http://www.minorityrights.org/4572/reports/a-quest-for-equality-minorities-in-turkey.html>. (Son Erişim Tarihi: 23. 06. 2014).
- Kurtuluş, B. (2012). Devletsiz bir halk olarak Çingeneler: Kökenleri, sorunları, örgütlenmeleri. İçinde Roman olup Çingene kalmak. (Ed. L. Ürer). İstanbul: Melek Yayıncılık. 17-43.
- Kuş, E. (2009). Nitel-Nicel araştırma teknikleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kümbetoğlu, B. (2008). Sosyoloji ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma. Ankara: Bağlam Yayıncılık.
- Laclau, E. (2000). Evrensellik, Kimlik ve Özgürleşme, (Çev. E. Başer). İstanbul: Birikim.
- Le, Q. ve Le, T. (Eds.). (2011). Linguistic diversity and cultural identity: A global perspective. New York: Nova Science Publishers.
- Lefebvre, H. (1998). Modern dünyada gündelik hayat. (Çev. I. Cürbüz). İstanbul: Metis.
- Lefebvre, H. (2007). Modern dünyada gündelik hayat. (Çev. I. Cürbüz). İstanbul: Metis.
- Levi-Strauss, C. (1997). Irk, tarih ve kültür. (Çev. H. Bayrı, R. Erdem, A. Oyacıoğlu, I. Ergüden). İstanbul: Metis Yayınları.
- Lewis, O. (1972). İşte hayat. İstanbul: E Yay.
- Liegeois, J. P. (2008). Avrupa'nın Romanları. (Çev. B. Ünlü). Strazburg: Avrupa Konseyi Yayını.
- Maalouf, A. (2001). Ölümçül kimlikler. (Çev. A. Bora). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Macit, M. (2014) Yoksulluk, insan onuru ve din. Erzurum: Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. Sayı: 41. 101-116.
- Madran, H. (2012) Temel beklenti etkisi: Kendini gerçekleştiren kehanet. Ayrımcılık: Çok boyutlu yaklaşımlar. (Der. K. Çayır ve M. Ceyhan). İstanbul: Bilgi.

- Maksudyan, N. (2005). Türklüğü Ölçmek: Bilimkurgusal Antropoloji ve Türk Milliyetçiliğinin Irkçı Cephesi 1925-1939. İstanbul: Me-tis.
- Marsh A. ve Strand E. (2006). Reaching the Romanlar: A Feasibility Report Mapping a Number of Roman (Gypsy) Communities in İstanbul. İstanbul: International Romani Studies Network / British Council.
- Marsh, A. (2008). Türkiye Çingenelerinin Tarihi Hakkında. Biz buradayız: Türkiye’de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi. (Ed: E. Uzpeder, S. Danova/Roussinova, S. Özçelik ve S. Gökçen). İstanbul: Mart Matbaacılık. 5 – 18.
- Marsh, A. (2008). Eşitsiz Vatandaşlık: Türkiye Çingenelerinin Karşılaştığı Hak İhlalleri. Biz buradayız: Türkiye’de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi. (Ed: E. Uzpeder, S. Danova/Roussinova, S. Özçelik ve S. Gökçen). İstanbul: Mart Matbaacılık. 53-109.
- Marshall, G. (1999). Sosyoloji Sözlüğü. (Çev. O. Akınhay ve D. Kömürçü). Ankara: Bilim ve Sanat.
- Marushiakova ve Popov (2006b) Gypsies in the Ottoman Empire. Interface Collections. Britain: University Of Hertfordshire Press.
- Marushiakova, E. ve Popov, V. (2006a). Osmanlı İmparatorluğu’nda Çingeneler. İstanbul: Homer Yayınevi.
- Marushiakova, E. ve Popov, V. (2014) The Gypsies (Dom – Lom – Rom) in Georgia. Annual Meeting of the Gypsy Lore Society and Conference on Romani Studies’de sunulan bildiri. Slovakia: Institute of Ethnology, Slovak Academy of Sciences.
- Marx, K. ve F. Engels (2008). Alman ideolojisi. (Çev. S. Belli). Ankara: Sol Yayınları.
- Mayall, D. (1988). Roma travellers in the nineteenth century society. UK: Cambridge University Press.
- Mead, G. H. (1934) Mind, Self and Society. Chicago University Press.

- Meder, M. ve Çeğin, G. (2004). Sembolik şiddet arenası: Televizyon ve medyatik söylemin özerkliği sorunu. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:15. 102-107.
- Meek, R.L. (1976). Nüfus sorunu ve malthus. (Çev. O. Yaylalı). Ankara: Sol Yayınları.
- Mercer, K. (1998). Cangıla Hoşgeldiniz: Postmodern Politikada Kimlik ve Çeşitlilik. Kimlik: Topluluk, Kültür, Farklılık (Çev. İ. Sağlamer). Ankara: Sarmal. 49-85.
- Merriam, S.B. (2013). Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel.
- Mezarcıoğlu, A. (2010). Çingenerin kitabı. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Mezarcıoğlu, A. (2013). Bilinmeyen Çingene gerçeği. Bianet. İstanbul: BİA Haber Merkezi <http://m.bianet.org/biamag/diger/151506-bilinmeyen-cingene-gercegi> (Erişim tarihi: 11.10.2015).
- Mills, C. W. (1979). Toplumbilimsel düşün. (Çev. Ü. Oskay). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Mischek, U. (2006). Mahalle Identity Roman (Gypsy) Identity under urban conditions. Gypsies and the problem of Identities: Contextual, constructed and contested (Ed. Adrian Marsh, Elin Strand) Swedish Research Institute.Vol 17. İstanbul: Kitap. 157-163.
- Mollaer, F. (2014) Kimlik: Can Alıcı bir mesele ve banalleşen bir kelime. İçinde Kimlik politikaları. (Ed. Mollaer, F.). Ankara: Doğu Batı.
- Murdock, G., 2000, 136. Class stratification and cultural consumption: some motifs in the work of Pierre Bourdieu. Pierre Bourdieu (Ed: D. Robbins). London: Sage.
- NTV(2011).61 yıllık yasadan 'Çingene' ifadesi çıkarıldı <http://www.ntv.com.tr/turkiye/61-yillik-yasadan-cingene-ifadesi-cikarildi,Sv2iB8cvF0mOPJp8zmaGA> (Erişim Tarihi: 29.11.2015).

- O'Connell, J. (1994). Ethnicity and Irish Travellers. Irish Travellers: Culture and ethnicity. (Ed: M. McCann, S. Osiochain, J. Ruane). Belfast: Institute of Irish Studies.
- Okely, J. (1998). The Traveller Gypsies. Britain: Cambridge University Press.
- Oprisan, A. (2002). Overview on the Roma in Turkey. Dom Research Center. 1(7). <http://www.domresearchcenter.com/journal/17/overview7.html> (Erişim Tarihi: 10. 07. 2014).
- Oran, S. (2015) Modern zamanların tutunamayanları prekarya: Sınıf mı, sınıftan kaçış mı?. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. 70(1). 237-247.
- Öğüt, Ç. G. (2008). Popüler kültürün toplumsal etkileri ve pop sanat. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi. Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Öktem, P. (2003). Sosyolojide nitel araştırma geleneğinin tarihçesi.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önder, Ö. (2013). New forms of discrimination and exclusion: gadjofication of Romani communities in Turkey. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önen, S. (2011). Citizenship rights of Gypsies in Turkey: Cases of Roma and Dom communities. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özateşler, G. (2011). 1970'te Çingenerin Çanakkale-Bayramiç kasabasından zorla çıkarılışı. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Özateşler, G. (2013). Avrupa'da Roma/Çingener üzerine sosyal politikalar. Edebiyat Fakültesi Dergisi 2(3) İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Özbudun, E. (1997). Milli Mücadele ve Cumhuriyetin Resmi Belgelerinde Yurttaşlık ve Kimlik Sorunu. Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik (Der. Nuri Bilgin). Ankara: Bağlam.
- Özçalık, S.(2008) Ötekeleştirme ve işlevleri. İzmir: Karaburun Bilim Kongresi.
- Özdemir, G.Y. (2007). Yoksulluk ve sosyal dışlanma.www.tesis.org.tr/TR/tesis_dergi/2007_haziran/pdf/dosya.pdf (Erişim Tarihi: 10. 07. 2014).
- Özer, D. N. (2012). Araftakiler: Romanlar. [Belgesel] (Yönetmen: Umut Atakul). Ankara:Rıhtım Ajans. (Dk.19:24-20:38). <http://www.youtube.com/watch?v=HpbjXZGZX7c> (Erişim Tarihi: 01. 05. 2014) .
- Özkan, C. (2009) Türkiye’de Azınlıkların Televizyonda Yansıtılma Biçimi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı.
- Özkazanç, A. (2011). Neo-Liberal Tezahürler: Vatandaşlık, suç, eğitim. Ankara: Dipnot.
- Parlak, D. (2014). Tüketimin teolojisi ya da teolojinin tükenişi: türkiye’de helal gıda örneği. Praksis: Dört Aylık Sosyal Bilimler Dergisi. 35-36. İstanbul: Dipnot. S. 83-107.
- Patton, Q. M. (2002): Qualitative research and evaluation methods. London: Sage Publications.
- Richardson, J. ve Ryder, A. (2012). Gypsies and Travellers: Empowerment and inclusion in Europe. U.S.A.: The Policy Press.
- Ringold, D., Orenstein, M. ve Wilkens E. (2005). Roma in an expanding Europe. USA: The World Bank Press.
- Robertson, R. (1998). Kültürel görecelik ve küresellik sorunu. Kültür, küreselleşme ve dünya sistemi. (Der. Anthony D. King). (Çev. G. Seçkin, Ü. H. Yolsal). Ankara: Bilim ve Sanat. 97-121.

- Roussinova, S. D. (2008). Önsöz. Biz buradayız: Türkiye’de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi. İstanbul: Mart Matbaacılık. 137-151.
- Rubin, H.J., Rubin I. (2005). Qualitative interviewing: The art of hearing data
London: Sage Publications.
- Rutherford, J. (1998). Kimlik: Topluluk / kültür / farklılık. İstanbul: Sarmal Yayıncılık.
- Sağır, A. (2013). Ölüm, kültür ve kimlik: İğdır Ölü Bayramı İle Meksika Ölü Günü örneği. Millî Folklor Dergisi. Sayı: 98. 125-137.
- Said, E. (2012) Şarkiyatçılık: Batının şark anlayışları. (Çev. B. Ülver) İstanbul: Metis.
- Sanlier, S. (2013). Araştırmacı Sinan Sanlier’le Eylül 2013’te yapılan görüşme sonrasında kendisinden elde edilen doküman.
- Sanlier, S. (2013). Osmanlı Çingeneleri. İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- Saussure, F. (1976). Genel dilbilim dersleri 1. (Çev. B. Vardar) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Schnapper, D. (2005). Öteki ile ilişki. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Selek, P. (2009). Kenardakilerle çalışmak mı? Kuram ve yöntem kenarından (Ed: D. Hattatoğlu, G. Ertuğrul). İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Sennett, Richard (2011) Karakter aşınması. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Silverman, D. (1998). Qualitative research: Theory, method and practice. London: Sage Publications.
- Somel, S. A.(1997). Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Türk kimliği. Cumhuriyet, demokrasi ve kimlik (Der. Nuri Bilgin). Ankara: Bağlam.
- Somersan, S. (2004). Sosyal bilimlerde etnisite ve ırk. İstanbul: Bilgi Yayıncılık.
- Sönmez-Selçuk, S. (2012). Postmodern dönemde farklılığın kutsanması ve toplumun parçacılaştırılması: “Öteki” ve “ötekileştir-

- me". Sosyoloji Derneği Türkiye Sosyoloji Araştırmaları Dergisi. 15 (2). 78-99.
- Standing, Guy (2011). The Precariat: The new dangerous class. London-New York: Bloomsbury.
- Stauber, R. ve Vago, R. (2007). The Roma: A minority in Europe. Hungary: CEU Press.
- Staszak, J.F. (2008). Other / Otherness. International Encyclopdia of Human Geography. Elsevier. <http://www.unige.ch/sciencessociete/geo/collaborateurs/publicationsJFS/OtherOtherness.pdf>
- Strand, E. (2006). Romanlar and ethno-religious identity in Turkey: A comperative perspective. (Ed. A. March ve E. Strand). Gypsies and the Problem of Identity: Contextual, Constructed and Contested. İstanbul: İsveç Araştırma Enstitüsü.
- Sunal, O. Sosyal dışlanmaya kuramsal yaklaşımlar. <http://sosyalpolitika.fisek.org.tr/?p=65#more-65> (Erişim Tarihi: 03. 07. 2014).
- Swartz, D.(1997). Culture and Power. Chicago: The University of Chicago Press.
- Swartz, D. (2011). Kültür ve iktidar. (Çev. E. Gen). İstanbul: İletişim.
- Şenel, A. (1984). Irk ve ırkçılık düşüncesi. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları. <http://tr.scribd.com/doc/136651765/Alaeddin-Senel-Irk-ve-Irk%C4%B1%C4%B1k-Du%C5%9Funcesi-pdf> (Erişim Tarihi: 04. 04. 2014).
- Tatar, H. C. (2012). Batı'nın kimlik inşasında ötekinin yeri. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi. (4-14). 91-102.
- Tatlıcan, Ü. Çeğin, G. (2007). Bourdieu ve Giddens: Habitus veya yapının ikiliği. Ocak ve Zanaat. İletişim: İstanbul.
- Taylor, C. (1996). Çokkültürcülük: Tanınma politikası (Çev. Y. Salman). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Thompson, J.B. (1984). Studies in the theory of ideology. Cambridge: Polity Press.

- Touraine, A. (2012). Modernliğin eleştirisi. (Çev. H. U. Tanrıöver). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Topuz, S. K. (2010). Yurttaşlık kavramı ve Türkiye’de yurttaşlık: Edirne Çingenerinin/Romanlarının yurttaşlık algısı üzerine bir araştırma. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Topuz, S. K. ve Öke M. K. (2010) Eşit Yurttaşlık Hakları Bağlamında Çingene Yurttaşların Sosyal ve Ekonomik Haklara Erişimi: Edirne Örneği. II. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu’nda sunulan bildiri <http://www.sosyalhaklar.net/2010/bildiri/oke.pdf>
- Turner, Bryan (1997). Eşitlik. (Çev. B. S. Şener). Ankara: Dost Kitabevi.
- Uğurlu, Ö. Duru, B. (2011). Kriz ve kentsel yerinden edilme sürecinde Çingenerler. <http://kentcevre.politics.ankara.edu.tr/duruorgen.pdf> (Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2015).
- Urry, J. (1999). Mekânları tüketmek. (Çev. : R. G. Öğdül). İstanbul: Ayrıntı.
- Uysal, A., Okumuş, G., Sakarya, İ. (2012). Bir mahalleyi anlamak: Çanakkale Fevzipaşa mahallesi kentsel iyileştirme projesi. Çanakkale: İşler.
- Uzpeder, E. (2008). Türkiye’de Roman Hakları Hareketinin Gelişimi. Biz buradayız: Türkiye’de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi. (Ed: E. Uzpeder, S. Danova/Roussinova, S. Özçelik ve S. Gökçen). İstanbul: Mart Matbaacılık. 109- 123
- Ünal, A. (2004) Sosyal tabakalaşma bağlamında Pierre Bourdieu’nün kültürel sermaye kavramı. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünal, A. (2007). Rahatsız eden bir adamın bilimi: sosyoloji. Ocak ve zanaat: Pierre Bourdieu derlemesi. (Ed: G. Çeğin, E. Göker, A.Arlı, Ü.Tatlıcan). İstanbul: İletişim.

- Ünsaldı, H. (2012). Türkiye’de yaşayan kültürel bir farklılık: Çingene-ler. *Journal of Life Sciences* 1(1).
- Ürer, L. (2012). Roman olup Çingene kalmak. İstanbul: Melek Yayınları.
- Vardar, N. (2015). Bir Romanın Çadırdan Meclise Yolculuğu. İstanbul: Bia Haber Merkezi.<http://bianet.org/bianet/toplum/162440-bir-romanin-cadirdan-meclise-yolculugu> (Erişim Tarihi: 05.10.2015).
- Vermeersch, P. (2006). The Romani movement. U.S.A.: Berghahn Books.
- Wacquant, L. (2007). İlerlemiş marjinalite çağında bölgesel damgalama. *Birikim Arşiv*. Sayı 219. (Sayı : 219 - Temmuz 2007) İstanbul: Birikim. <http://www.birikimdergisi.com/sayi/219/ilerlemis-marjinalite-caginda-bolgesel-damgalama> (Erişim Tarihi: 18.08.2015).
- Wacquant, L. (2007). Pierre Bourdieu: Hayatı, eserleri ve entelektüel gelişimi. Ocak ve zanaat: Pierre Bourdieu derlemesi. (Ed: G. Çeğin, E. Göker, A.Arlı, Ü.Tatlıcan). İstanbul: İletişim.
- Wacquant, L. (2011). Kent paryaları. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Wacquant, L. (2015). The Zone. Dünyanın Sefaleti. (Çev. L. Ünsaldı, A. Sümer, H. E. Mescioğlu, Ö. İlyas, L. Tutalar, B. Öztürk, Z. Baykal, Ö. Akkaya). Ankara: Heretik. 251- 289.
- Wallerstein, I. (2000). Halklığın inşası: Irkçılık, milliyetçilik ve etniklik. *İrk, Ulus, Sınıf*. (Çev. N. Ökten). İstanbul: Metis.
- Wallerstein, I. (1992). Tarihsel kapitalizm, İstanbul : Metis.
- Weber, M. (1922). *Economy and society*. Berkeley: University of California Press.
- Weber, M. (1978). *Economy and society*, Los Angeles: University of California Press.
- Week, J. (1998). Farklılığın değeri. *Kimlik: Topluluk, kültür, farklılık*. (Çev. İ.Sağlam). Ankara: Sarmal. 49-85.

- Weinberg, D. (2002). *Qualitative reseach methods*. USA: Blackwell Publishers.
- Wengraf, T. (2004) *Qualitative research interviewing*. London: Sage Publications.
- Wimmer, A. (2013). *Ethnic boundary making: Institutions, power, networks*. London: Oxford.
- Yang, P. Q. (2000). *Ethnic studies: Issues and approaches*. U.S.: State University of New York Press.
- Yıldız, H. (2007). Türkçede Çingeneler için kullanılan kelimeler ve bunların etimolojileri. *Dil araştırmaları dergisi*. 1(1). 61-82.
- Yılgür, E. (2012) Nişantaşı Tenekeci Mahallesi: Marjinal yoksulluktan orta sınıf yerleşimine. *İstanbul: İletişim*.
- Yılmaz, N. Ö. (2007) 5543 Sayılı İskân Kanunu Hükümleri Uyarınca Türk Vatandaşlığının Kazanılması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*. Sayı 68.
- Young, L. (1998). Zor bir iş: Mona Lisa'nın cinsel ve ırksal farklılığı üzerine psikanalitik bir çalışma. *Kimlik: Topluluk, Kültür, Farklılık* (Çev. İ. Sağlamer). Ankara: Sarmal. 131-155.
- Young, I. M. (2009). Yaşanan bedene karşı toplumsal cinsiyet: Toplumsal yapı ve öznellik üzerine düşünceler. *Cogito: Feminizm*. 58 - Bahar. İstanbul: Cogito.
- Yurdusev, A. N. (1997). Avrupa kimliğinin oluşumu ve Türk kimliği. *Türkiye ve Avrupa*. (Ed: A. Eralp). Ankara: İmge Kitabevi.
- Yüce, E. (2007). *Simgesel seçkinler ve habitus: Hürriyet Gazetesi'nde köşe yazarlığı*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zizek, S. (2011). *Kırılğan temas*. (Çev. T. Birkan) İstanbul: Metis.